



Міністерство освіти і науки України
Кафедра політичних наук і права
Рада молодих вчених Університету Ушинського
Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і
молодих вчених

V Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та
молодих вчених

«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО
РОЗВИТКУ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»

22 травня 2025 року



м. Одеса

УДК: 32+316]-043.86:3.073:001.891

C91

**Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського» (протокол № 17 від 26 червня 2025 року)**

C91 «Сучасні виклики соціально-політичного розвитку: політико-правові та соціально-економічні виміри» [Електронний ресурс] : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Одеса, 22 травня 2025 р.) / за заг. ред. д. політ. н. С. М. Наумкіної, к. політ. н. С. А. Дмитрашко, к. політ. н. І. І. Пронози. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2025. 121 с.

22 травня 2025 року у ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» проведено V Всеукраїнську науково-практичну конференцію студентів та молодих вчених, в якій взяли участь представники закладів вищої освіти України, студенти, магістри, аспіранти та докторанти.

До збірника увійшли тези доповідей з актуальних питань політичного процесу України та світу, міжнародних відносин та дипломатії.

Видання адресоване науковим та науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти, студентам, магістрам, аспірантам, докторантам та всім, хто цікавиться питаннями політичної науки, дипломатії та права.

Таргоніна Марія	ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА БЕЗПЕКОВІ ДИЛЕМИ ПРАКТИКИ МЕЙНСТРИМІНГУ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ	55
Телелим Ірина	ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ І ТРАНСФОРМАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ: СОЦІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	59
Чекмарьова Лариса Батяла Анна	ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ПІСЛЯ ЇХ ЗВІЛЬНЕННЯ: НАЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД	65
Швець Світлана Семенов Євген	СОЦІАЛЬНІ МЕДІА В ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙНАХ: МЕХАНІЗМИ ПОШИРЕННЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОТИДІЇ	70

НАПРЯМ 2

СУЧАСНІ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Беженар Яків	ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА ЯК ОСНОВА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	75
Брик Денис	СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ІДЕОЛОГІЙ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ	79
Бутирін Євген Ляшенко Софія	ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У РОЗВ'ЯЗАННІ ПРОБЛЕМИ АЛКОГОЛІЗМУ ПІСЛЯ ПОЧАТКУ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ З БОКУ РФ ТА ВВЕДЕННЯ ПРАВОВОГО ПОЛОЖЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ	84
Волковинська Валерія	ПАТРІОТИЗМ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	89
Левенець Михайло	МОЛОДІЖНІ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ: ВІДНОВЛЕННЯ, ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА	94

ПАТРІОТИЗМ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Валерія ВОЛКОВИНСЬКА,

студентка 4 курсу спеціальності 052 «Політологія»

факультету соціології та управління,

Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

Науковий керівник:

Наталя ГОРЛО,

доктор політичних наук, професор кафедри політології

Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

Патріотизм відігравав вагомий роль у розвитку України як держави у всі періоди історії та виступає одним із найбільш вагомих чинників національної стійкості сучасної України. В умовах російсько-української війни саме патріотизм виконує функцію каталізатора і сприяє згуртованості суспільства, формує громадянську відповідальність, готовність до самопожертви заради спільного блага та віру в перемогу. Це важливо не лише для підтримки армії, а й для збереження економічної, соціальної та культурної цілісності України.

Патріотизм є складним явищем, яке демонструє готовність до захисту та відстоювання інтересів держави і відповідальність за реалізацію й розвиток державної політики в країні. М. Єнін зазначає, що патріотизм – це «складник системи загальнонаціональних цінностей, основа національної ідентичності, державного будівництва і національної безпеки», значення якого зростає в критичних ситуаціях історичного розвитку: під час війни, загострення соціальних конфліктів, на фоні революційних рухів, боротьби за владу, природних катаклізмів [2].

Серед вітчизняних дослідників вивченням сутності та особливостей національної стійкості займається О. Резнікова. Відповідно до її розуміння

національна стійкість – це «здатність національних систем й інститутів протистояти загрозам, адаптуватися до їх дії та швидких змін безпекового середовища, безперебійно функціонувати до і під час кризи, а також швидко відновлюватися після кризи до бажаної рівноваги (на попередньому або на новому рівні» [4]. Вважаємо, що це визначення достатньо широко розкриває сутність поняття «національна стійкість», вказуючи саме на ті складники, від яких і залежить формування стійкості на державному рівні. На сьогодні національна стійкість є засадничою для подальшого концептуального розвитку України, тому що саме від рівня національної стійкості залежить те, наскільки держава здатна протидіяти різного роду викликам, зокрема, зовнішній агресії з боку російської федерації.

Ізраїльські дослідники Г. Бен-Дор, А. Педазур, Д. Канетті-Нісім та Е. Зайдіс розробили теорію, відповідно до якої національна стійкість складається з чотирьох основних компонентів: 1) патріотизм; 2) оптимізм; 3) соціальна інтеграція; 4) довіра до політичних і громадських інститутів, – які слід зберігати під час нерозв'язних конфліктів [6]. Можемо зазначити, що патріотизм можна розглядати і як умову зростання рівня національної стійкості під час певного роду кризи, і як наслідок того, що певна нація пережила той чи інший виклик. Сучасний світ є настільки строкатим та неоднорідним, що концептуально вибудувати універсальну модель національної стійкості дуже важко.

В Україні проблема національної стійкості актуалізувалася саме в умовах російсько-української війни і знайшла своє відображення у Концепції забезпечення національної системи стійкості, яку затверджено Указом Президента України №479/2021 р. від 27.09.21 р. Відповідно до концептуальних засад цього документу, національна стійкість розглядається як «здатність держави і суспільства ефективно протистояти загрозам будь-якого походження і характеру, адаптуватися до змін безпекового середовища, підтримувати стає функціонування, швидко відновлюватися до бажаної рівноваги після кризових ситуацій» [3]. Виходячи з

даного визначення, бачимо, що вагому роль у формуванні національної стійкості відіграють не лише державні органи влади, а й суспільство.

У період російсько-української війни українська спільнота, знаходячись в надскладних умовах, не тільки виживає як нація і захищає свою державу, а й зміцнює свої громадянські позиції, тим самим посилюючи патріотичну свідомість. Війна продемонструвала, що таке справжній патріотизм. Сучасний український патріотизм – це й реальна боротьба з російськими окупантами на фронті, і міцний тил, який підтримує армію, розвиває економіку країни і наближає Перемогу. Як зазначає М. Гордієнко, трагедія російсько-української війни змушує кожного громадянина нашої держави стати патріотом, робити все можливе для спільної перемоги над агресором [1, с. 43]. Розділяємо думку автора, що на сьогодні за наявності сусіда-агресора України українці приречені на консолідацію своєї нації. Тому патріотизм, який сформувався умовах російсько-української війни, має стати колективним імунітетом для всієї України проти будь-яких проявів проросійських наративів та напрямків реалізації відповідної політики, які мають сприйматися як ворожі, що є зрадою українських національних інтересів та підривають засади національної стійкості України загалом. Вважаємо, що діти та молодь, які народилися та виросли в умовах російсько-української війни, демонструють активну громадянську позицію, що свідчить про формування покоління, для якого патріотизм є природною цінністю, а не набутою.

Соціологічна група «Рейтинг» у 2023 році провела дослідження на тему «Формула стійкості України: основні складові під час війни та у поствоєнний період». Українське суспільство вважає, що віра в Збройні Сили України (86%) та сім'я і близькі (61%) є основними факторами, які допомагають зберігати стійкість у період війни. По 12% опитаних також вважають проявом стійкості волонтерство та збори коштів. Збройні Сили України (82%) є найбільш ефективною інституцією в Україні в умовах війни. Президента України вважають найбільш ефективним 68%, волонтерів – 59%. Стосовно ефективності органів місцевого самоврядування, то

відносна більшість опитаних вважають достатніми зусилля, які докладають для вирішення важливих питань своєї громади, міста/села місцеві громадяни (71%), влада (55%), бізнес (50%) [5]. На основі огляду результатів соціологічного дослідження бачимо, що морально-патріотична складова національної стійкості в умовах війни полягає у високому рівні довіри до ЗСУ, підтримці політичної влади країни, значному рівні розвитку громадського сектора (за час війни волонтерський рух набув небувалого масштабу), а також вірі у подальший розвиток України як держави.

Процес протидії збройній агресії засвідчив як нам самим, так і усьому світові те, що українське суспільство має значні резерви самоорганізації, мужності й відваги, що і продемонструвало особливості української національної стійкості усьому світу. Відповідно до різного роду викликів, які пов'язані з російсько-українською війною, сублімація патріотичної активності громадян є одним із основних факторів утвердження України як політичної нації. Для того, щоб підтримувати національну стійкість в надскладних умовах боротьби з окупантами, виникає потреба в єдності патріотичних та національних почуттів.

Отже, патріотизм є однією із фундаментальних складових національної стійкості, адже без патріотичного настрою суспільства будь-яка державна стратегія національної стійкості втрачає сенс та ефективність. Огляд сутнісних особливостей національної стійкості в умовах війни продемонстрував нам, що національна стійкість відіграє вагомую роль у життєздатності держави в складних умовах, серед яких і є війна.

Список використаних джерел:

1. Гордієнко М. Г. Зовнішня агресія як фактор індукції патріотизму. *Патріотизм у системі сучасних суспільних цінностей* : матеріали XV науково-практичної конференції. Київ : ВНЗ «Національна академія управління», 2016. С. 40-43.

2. Єнін М. Н. Патріотизм. *Велика українська енциклопедія*. URL: <https://vue.gov.ua/Патріотизм> (дата звернення: 04.05.2025).
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про запровадження національної системи стійкості» : Указ Президента України від 27.09.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/479/2021#Text> (дата звернення: 05.05.2025).
4. Резнікова О. О. Розбудова національної стійкості: концептуальні підходи, передові світові практики. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-11/roa_presentation_niss_v01.pdf (дата звернення: 08.05.2025).
5. Формула стійкості України: основні складові під час війни та у поствоєнний період (6-11 червня 2023). *Соціологічна група «Рейтинг»*. URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/ukraine_s_resilience_formula_the_essential_components_during_war_and_post-war_6_11_june_2023.html (дата звернення: 13.05.2025).
6. Ben-Dor G., Pedahzur A., Canetti-Nisim D., Zaidise E. The role of public opinion in Israel's national security. *American Jewish Congress: Congress Monthly*. 2002. № 69(5). Pp.13–15.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ УНІВЕРСИТЕТУ
УШИНСЬКОГО
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ,
АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І МОЛОДИХ
ВЧЕНИХ**

**«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО-
ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ
ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»**

V Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених

м. Одеса, 22 травня 2025 року

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр, прізвищ тощо
несуть автори.